נערה. כשעה שנדרה שלא בגרה עדיין והיא יתומה בחיי האב. והנך תלתא יתומה בחיי האב כיילא להו: בוגרת ומת אביה. שכשעה שנדרה היתה בוגרת ומת אביה דהיינו יתומה ממש. והנך תלתא נמי מת אביה כיילא להו: נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה וכו'.

הנך תלתא דקתני בוגרת כיילא להו: רבי יהודה אומר אף המשיא את בתו קטנה וכו'. ועדיין היא נערה אשמעינן דאפילו היתה קטנה כשנשאת יצתה מרשות אביה בהנשו נשואין וכי קתני ועדיין היא נערה ה"ק נמי דאפי' היא קטנה כיון שנשאת אין לאביה רשות בה והאי דנקט נערה משום דנדרי קטנה אינם כלום: גמ' אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן נדר. דהנך תלתא כיי[ן] להו אשמע דאמתיתין שלף ר' יהודה לא אמרה אלא לחדד את התלמידים וכדלקמינא דאמתני': מתני' קונם שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה על פיך שאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך ה"ז יכול להפר. נראה בעיני דלא זו אף זו קתני דאי אנא רישא בלחוד סד"א דאמ"ה יכול להפר משום דמהשתא איתסרא לי בהנאת אביה משום נדרה לי בהנאת אביה משום תנאה וכיון דליכא אחד מהנך גווני מידי דגריע טפי מדברים שבינו לבינה אמ"ה יפר דכיון שכן חל הנדר מקרי כיון שאי אפשר שלא יאסר לפחות בדברים שבינו לבינה. אבל בשאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אמך דבהא בתנאה דידה ליתא בה לא עניו נפש ולא משום דברים שבינו לבינה קלקא דעתך אמינא דלא מצי מפר קמ"ל כיון דאנאה בכדר שאינו עשויה לעבור עליו שאי אפשר לאסר שאעמיד עצמה שלא תעשה לאחיו ולאחיה הרי זה יכול להפר דקסבר תנא דתמתיתין דכי האי גוונא בעל מפר °אע"פ שלא חל הנדר: גמ' תניא שאני נהנית לאבא ולאביך אם עושה אני לפיך וכו' שמואל אליביה לעיל בפירקין (ד' פב.) ותנאה בדברים שבינו לבינה דהיינו אם עושה אני לפיך ולקלא דעתך אמינא כיון דתנאה בחד גוונא ונדרה בחד גוונא אפי' לרבנן לא יפר דאכתי נדרה לא חייל קמ"ל דאפי' בכי האי גוונא לרבנן יפר. ואידך גוונא נטולה אני מן היהודים לרטותא דרבי נתן תנא ליה דאע"ג דמהשתא מיתסרא בדברים שבינו לבינה ותנאה ונדרה בחד גוונא הוא דהיכי תעביד תשמש מיתסרא בחד הכי בתשמיש לא תשמש איכא משום דברים שבינו לבינה וקלקא דעתך אמינא דאפי' רבי נתן מודה בכי האי גוונא דיפר דחל הנדר מיקרי קמשמע לן דאפי' הכי כיון שעדיין לא חל ממש לא יפר: ההוא גברא דאמר תתפר דעלמא עלי. שאסר על עצמו הנאת הברייות: אי נסיבנא איתתא בי לא תינגא. שהיה רוצה ללמוד תורה קודם שיצא אשה כדי שלא יתבטל ממתמה דלתמריין בפרק קמא דקידושין (דף כט:) דאמיס בגוארו ועוסק בתורה: רחיט בגפא ותובליא. [ממקלו] ותרמילו שהמדל בכל כחו ללמוד: ולא אמצי למתני. לא עלה בידו: ושבשיה. הטעהו לומר שלא יהא נאסר לאחר מכן ואנסביה אתתא כדי שיחול הנדר: ושרקיה

נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה בוגרת ואביה קיים ר' יהודה אומר כו'. בוגרת והיא יתומה כשעת הנדר היתה בוגרת וכבר היתה יתומה מבעלה כלומר יתומה ממנימתן יתומה בחיי האב כדמפרש רבנן בגמ' דיתומה דשייך למימר בבעל כבאב דיקא נמי היכא דתני מיתת האב תני לה בפירוש בוגרת ומת אביה: גמ' זו דברי ר' יהודה. דקתני תפש: אבל חכמים אומרים שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב. וכולהו תפש דמתני' נכללות בהני שלש: מתני' קונם שאיני עושה לאבא ולאביך. כלומר שאני[ן] נותן לפס יהא עליסס קונם: הרי זה יכול להפר. אע"ג דלאו נדרי עינוי נפש מיון דלאו כל כמיניה לאפקועי שיעבודא מינה[ן] אפי' הכי דברים שבינו לבינה הויין ויכול להפר כלומר הרשות בידו: גמ' ר' נתן אומר לא יפר. דקסבר הואיל ועדיין לא חל הנדר אכל זמן שלא עשתה לפי בעלה ולא שימשתו אינה אסורה לאביה ולאמו ולא יפר: וחכ"א יפר. אע"פ שעדיין לא חל הנדר הוא גברא דאמר תיתפר הנייתא דעלמא עליה אי נסיב איתתא כי לא תינגא הלכתא. כלומר מיתסר הנאת עולם עלי אם יפר לכתחלה: רחיט בגפא ותובליא. גפא קרי סולם שעולין בו בחילון. תובליא חבל שחולין בדקל ומושכין להם למטה הענפים שבהן התמרים. ומשל של בני אדם הוא רן למעלה ולמטה לעסוק ולשנות הלכות ולא אסתייעא מילתא. ואית דמפרש אמר[ן] שבגרה. ואין מדום בכל אלו הנעורות אלא התנא נקט כל אלו הנשים שנדליסס קיים וזהו כללם וכך לפי לפרדס בנעורות, אלא שנדלו בנגרות, בוגרת יתומה שנדרה, בוגרת שנדרה ומת אביה, בוגרת ואביה קיים. ואדרבא [ב] שנדרה בנעורות ובגרה ומת אביה ונאת לשאל, נערה ומת אביה ובגרה מת אביה אחר הנדר ובגרה ונאת לשאל, נערה יתומה ובגרה בשעת הנדר היתה יתומה ובגרה ונאת לשאל, נערה בוגרת ואביה קיים נדרה בנעורות ובגרה ואביה קיים. ושאיס שנאת לשאל בנעורות, נערה יתומה, נערה ומת אביה:

(ל) רש"י ד"ה נערה (ל') וכו' נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה ומשמת:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה קונם. אע"פ שלא חל הנדר. עיין מ"ר לעיל דף פ ע"א:

ליקוטי רש"י

נטולה אני מן היהודים. נדרה היא שלא מיגעל ליהודים (ויבמות קיב.). ושבשיה. פתהו (עי' יומא פד:).

פירוש הרא"ש

רמינא נערה שלא בגרה ומת אביה. נדרה כשהיא נערה ומת אביה ואח"כ בגרה ונאת לשאול על נדרה. ממשיך נערה שמת אביה ומשמת אביה בגרה. נדרה כשהיא נערה וכבר מת אביה ואח"כ בגרה. שמת בוגרת ואביה קיים. ונדרה. שמיעת נערה בוגרת ואביה קיים. ונדרה. תשמיעת נערה. תשמיעת נערה בוגרת והיא יתומה. ונאת לשאל מעולה נערה. ואין לשאל בנעורות. ואין לשאל בנעורות. אלא התנא נקט כל אלו הנשים שנדליסס קיים וזהו כללם וכך לפי לפרדס בנעורות, אלא שנדלו בנגרות, בוגרת יתומה שנדרה, בוגרת שנדרה ומת אביה, בוגרת ואביה קיים. ואדרבא [ב] שנדרה בנעורות ובגרה ומת אביה ונאת לשאל, נערה ומת אביה ובגרה מת אביה אחר הנדר ובגרה ונאת לשאל, נערה יתומה ובגרה בשעת הנדר היתה יתומה ובגרה ונאת לשאל, נערה בוגרת ואביה קיים נדרה בנעורות ובגרה ואביה קיים. ושאיס שנאת לשאל בנעורות, נערה יתומה, נערה ומת אביה:

עין משפט נר מצוה

סא א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל' כו סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' ח וסעי' יב:
סב ב מיי' שם פי"ב הל"י סמג שם טוש"ע שם סעי' סט:
סג ג מיי' וסמג וטוש"ע שם וסי' רכח סעי' ח:

הגהות וציונים

א) צ"ל ועדיין, לפי' הר"ן והרא"ש וכמו שהעתיק הר"ן (רש"ש. וכ"ה בכתה"י):
ב) בכתה"י נהנית:
ג) בכתה"י דאמר תיתפר: ד) [פי' (הגיה בגרונו וחבלו) לעלות בראש דקל ללקט תמרים לעשות עבודות לשום חכם שילמדהו ולא עלתה בידו שילמוד כלום. ערוך ערך גפא ב'] (גליון):
ה) [פי' פיתה אותו עד שנשא אשה תרגום של פתיחני ה' ואפת (בירמיה כ) שביחתני ה' ואשתבשת. ערוך ערך שבש ב'] (גליון): ו) צ"ל מה שאני (באה"מ):
ז) צ"ל כמיגה לאפקועי שיעבודא מינה (הגי"ש):
ח) צ"ל בגפא [מלשון בגפו] (נד"ז): ט) בכת"י כיילי לכולהו:
י) בכת"י גוונא קמא:
כ) בהגי"ש נוסף אשתו שנדרה שהנאתה תאסר לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך: ל) צ"ל דעלמא (הגי"ש): מ) צ"ל תשיעית נערה שנדרה ואביה קיים ואחר כך מת אביה ובאת לישאל קודם שבגרה. וכן הוא לקמן בהדיא בדברי רבינו (קה"י): נ) אולי צ"ל וארבע בנערות, נערה שנדרה: ס) נדצ"ל ואתיא (נד"ז ועי"ש):
ע) כאן הס"ד ומה"ד נטולה אני מן היהודים אם משמשתך ואם תשמשנו פעם כצ"ל (הגי"ש):

תוספות

רבי יהודה אומר אף המשיא בתו קטנה. ומקשה לחופה וגילה ועדיין היא קטנה אי נערה מלריה קיימין, וזו היא יתומה בחיי האב שכבר הש"ס: זו דברי רבי יהודה. לכיל תשעה מיני נערות: אבל חכמים אומרים שלשה מיני נערות. כלומר לא (תמיני) [תמני] אלא שלש, (דלא) [ולא] פליגי במידי: קונם שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך. אם אני מהנית לך ה] אינו יכול להפר דאפילו דברים שבינו לבינה לא הוי שתעשה לפיו ולא תהנה לאמא (ולאביה) [ולאחיה] . לשון הרב רבי אליעזר. ובראש הספרים בחיי יפר וכן נראה יותר דהכי נמי אמרי רבנן דפליגי אדרבי נתן בגמרא: תניא שאני נהנית לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך רבי נתן אומר לא יפר. פירש הרב רבי אליעזר (מתמתא טעמייה הוא) (מחדי טעמי, חדא) שאין בעל מפר עד שיחול ולא חל עד שתשמש לבעל, ועוד דלא תסיב ליה נדר שבינו לבינה. ולא נראה דא"ר נתן דאין בעל מפר עד שיחול, דלמא כל עצמו מיפר עד שיחול, דלמא כל עצמו [ש] [משום] דלא הוי נדר שבינו לבינה. ונראה דשפיר הוי דברים שבינו לבינה כיון שבעל ידי שתעשה לפי בעלה תאסור להנות אביה משאה בעלה שם רע בשמיטתיה, ולא דמי לשאינו עושה לפי אמא ולפי אביך דאמר לעיל (דף פח:) דאינו יכול להפר כיון שאסרה עצמה מאילוים דלא תלתה הנדר בעשייתה לפי הבעל, ועוד דהכי נתן משום דקסבר דליכא דאין בעל מיפר עד שיחול הנדר ודבר אחר דבעל מיפר קודם שיחול: נטולה אני מן היהודים. אסרה [עצמה] בתשמיש אם אני מתמשך פעם אחת: רבי נתן אומר לא יפר. עד שתשמשנו: וחכ"א יפר. מיד הנדר זה הוי שפיר בינו לבינה שאם תשמש לו פעם אחת תהא אסורה לו לעולם דבעל הוי בכלל היהודים, הילכך מיפר קודם תשמיש דאין לריך שיחול: ההוא גברא דאמר תיאסר הנאת עלמא [ל]. כלומר כל הנאות שבעולם: אי נסיבנא איתתא [בדלא תנינא]. עד שלמוד כל הש"ס. ולא אל האיסור עד שנאת האשה: רחיט בגפא ותובליא. [כלו] שמוליון בו פירות ולא היה יכול ליגע ולעמוד: ושבשיה. כלומר הטעהו [ר"ל ש]שאת אשה ולא יאסר בהנאת העולם, נשא אשה ונאסר: המשיא את בתו בשהיא קטנה. כיון שנכנסה לחופה יצאת מרשות אביה: גמ' שלש נערות נדריהן קיימין בוגרת ויתומה ויתומה בחיי האב. ולכל הנך דמתמיתין בכלל: מתני' קונם שאני נהנה לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך בו' הרי זה לא יפר. שתעשה לבעלה ולא תהנה לאמו ולאביה ואף דברים שבינו לבינה לא הוי. זו גירסת הרב רבי אליעזר. ובכל הספרים כתוב הרי זה יפר וכן נראה דאמתא [ב] כדאמר דהכי נתן דכיון דתאסרה בהנאת אביה ואמו על ידי שהיא עושה לבעלה נמצא הוא לבעל והוי דברים שבינו לבינה: גמ' ר' נתן אומר לא יפר. פירוש לא יפר עתה דכל זמן שלא עשתה לפי בעלה לא נאסרה בהנאתם דקסבר רבי נתן דאין מפר עד שיחול הנדר. אבל אחר שעשתה לפי בעלה ונאסרה בהנאתה מלי מפר דהוי שפיר דברים שבינו לבינה בדפרישית לעיל. ואין לפרש דר' נתן סבר דלא הוי דברים שבינו לבינה דאם כן מנא לה לתלמודא דרבי נתן סבר דאינו מפר עד שיחול הנדר: וחכמים אומרים יפר מיד. בעבל מפר אע"פ שלא חל הנדר [ב] דאם תשמשנו פעם אחת תאסר עליו עולמית דבעל בכלל יהודים איתיה: תיתפר הנאה דעלמא עליו. אסר עצמו בכל הנאות שבעולם אם יפא אשה קודם שיחול הנדר, ואע"ג דאי אפשר לו לחיות בלא הנאת העולם לא הוי נדר ולא דאפשר שלא יפא אשה ולא יאסר: רחיט בגפא ותובליא ולא מצי למיתנא. כלום הם שמכישין בהם פירות והיה פשוט ממלאכתו ולא עלה בידו לומר: אתא רב אחא בר רב הונא ושבשיה. לקחו מדברים והטעהו שיפא אשה ואמר שלא יאסר בהנאת עולם, דאסר רב אחא שאין אסר מתיר עד שיחול הנדר ולכך הוליכו להטעותו שיפא אשה ואז יתירו לו:

ושרקיה טינא ואתיה לקמיה דרב חסדא אמר רבא * מאן חכים למיעבד כי הא מילתא אי לאו דרב אחא בר רב הונא דגברא רבה הוא דקסבר דכי היכי דפליגי רבנן ור' נתן בהפרה הכי נמי פליגי בשאלה ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה דר' נתן סבר אין הבעל מיפר אא"כ חל נדר דכתיב [א] והפרה הלבנה ורבנן סברי [א]בעל מיפר אע"פ שלא חל נדר דכתיב [ב] מפר מחשבות ערומים אבל בשאלה דברי הכל [ב]אין חכם מתיר כלום אא"כ חל נדר דכתיב [ב] לא יחל דברו לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שאשאל עליו [ג]נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על האי ניתשיל ברישא אי בעי על האי ניתשיל ברישא ומי ידע אי האי קמא אי האי בתרא אלא לימא מסייע ליה קונם שאיני נהנה לפלוני הריני נזיר לכשאשאל עליו [ד]נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואי אמרת נשאל אע"פ שלא חל נדר אי בעי על נדרו איתשיל ברישא אי בעי על נזרו איתשיל ברישא [ה] ר' נתן היא אמר רבינא אמר לי מרימר הכי אמר אבוך משמיה דרב פפי מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל מפר [ה] ואע"פ שלא חל נדר דכתיב לא יחל דברו למימרא

ושרקיה טינא. כדי להרחותו שהוא צריך לבריות נמלתר לכתוב בגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן בהפרה פליגי נמי בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה לאין חכם מתיר אע"כ חל הנדר ונהי דנמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיחיד ורבים הלכה כרבים וכדבעינן למכתב קמן איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא דעבד הכי והאי דלא קאמר רבא קסבר מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אע"כ חל הנדר וכדאמר רב פפי לקמן בסמוך לא תידוק מינה דמדלא אמר רבא הכי מכלל דלא סבר כרב פפי דליתא דהתם דרב פפי היכלתא היא וכמו שנכתוב לפניו בסמוך בס"ד. ורבא נמי אפשר דהכי סבירא ליה והאי דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי איכא למידק מינה דרב אחא בר הוא לא סבירא ליה כמאן דאמר לקמן מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אסר אפילו לא על פי אע"פ שלא חל הנדר דאי הכי אמר לא לשבשה מיהו ליכא למידק מינה דסבירא ליה דבשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אע"כ חל הנדר דמגלגל הא דאפסר דהכי דסבירא ליה דבשאלה נמי פליגי לאפוקי נפשיה מפלוגתא עבד הכי. כך נראה בעיני ולאיתי מי שכתב בהסך: ורב פפי אמר מחלוקת בהפרה וכו' דכתיב מפר מחשבות ערומים. אלמא שייכא הפרה בממשבה בלבד דלאכתי לא מיילא: דכתיב לא יחל דברו. לא יעקור חלות [דברו] ודייקינן הא אחרים עוקרין אלמא אין חכם מתיר אלא אם כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך כך נאסר על החכם שמתירו ולפיכך חוזר ונשאל עליו: אי בעי על האי מתשיל ברישא. ילך אצל חכם ואומר אני הדרתי לאוכן מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כשאשאל[ד] לפניו ועכשיו אני רוצה לישאל לפני פלוני חכם ומתחרט אני על מה שאסרתיו בהנאתי ומדלא אפשר למעבד הכי ס"מ דאין חכם מתיר אלא אם כן חל הנדר: ומי ידע הי קמא והי בתרא. הס"ס הוא דקא דמי למאן דמייתי הך סייעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא כי קתני ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירצה אתנה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו אע"פ קרי ליה אחרון: הא רבי נתן היא. אמר[ד] ליה דבהפרה בעי שיחול הנדר וכל שכן בשאלה דכתיב לא יחל אבל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי בהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו למימרא דלא הוי ביה מעשה. דדברו דבר בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ולענין הלכה קיי"ל כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר דחדא דיחיד ורבים הלכה כרבים[ה] ועוד דר' עקיבא דאמר (לעיל פט.) דאשה אינה שאמרה הריני נזירה לכשאתגרש ונתגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר אע"פ שלא חל הנדר ועוד דקוגיין ברישא פרקין בענין אם אדרתך אם לא אדרתך דרבנן שייכא וכדכתיבנא עלה דהתם[ו] ואע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא מי ליתא. שהעשה ליפא אשה כדי שיפסר ויחזיר לו, דקסבר דרבנן ורבי נתן פליגי נמי בשאלה ובסבר רב אחא דרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה וכו' אין חכם מתיר כלום אא"כ חל הנדר ועוד דאיכא מאן דאמר דבר בעלמא משמע ולא חלות הנדר (לעיל פט.) ולפי מה שכתבתי לעיל וליכא למאן דאמר דבר בעלמא משמע ולא חלות הנדר: שנאמר לא יחל דברו. ומתוך כך היוקא מפוי יעשה אחר שחל הנדר וכא לידי עשייה לא אתריכ הוא אינו מוחל אבל אחרים (כו') [מוחלים לו]: ולמי שאשאל עליו. החכם שיתיר לי נדרי אהיה מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנאת פלוני ולא נאסר בהנאת החכם ושאל עליו ומשמע אבל קודם שנשאל לראשון לא מהניא שאלה על נדר החכם: אי ידע הי קמא והי בתרא. מי יוכל לידע מלשון הבריתא אם פלוני ראשון אם החכם ראשון, אנא אמר לשמועינן דאחר הבריתא לריך ושאל על אחר מהן שילה ויהיה ראשון ואחר כך ישאל על השני. וס"ס דאמלי למידתי דרבי נתן היא כדאמרי בסמוך: נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו. וע"כ דוקא קאמר על נדרו תחלה משום דאי אפשר לו לשאל על הנזירות עד שיחול: דקאמר הייט חכם וקרי ליה ראשון משום דהוי ראשון לשאלה ושני קרי ליאמר משום דהוי שני לשאלה [ד] [ו]ראשון דנקט לאו דווקא. וס"ס דמלי למדתי הא מני רבי נתן היא. אבבר רבא [ד] יכול להיות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"פ שלא חל בהתרת חכם נמי מתיר אע"פ שלא חל: אבל בשאלה דברי הכל פותר מיד. אע"פ שלא עדיין לא חל עד שישאל על מדרונו [ד] והיכה מלאתו אלינו: הא מני רבי נתן היא. אבל רבא [ד] יכול להיות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"פ שלא חל: אבל בשאלה דברי הכל פותר מיד. אע"פ שלא חל: דכתיב לא יחל דברו למימרא דלא הוי בשעשה. [ד] כלומר מתיר מיד אע"פ שאין שם עדיין אלא דבר [אם"ס] אמר: הוא לא יחל אבל אחרים מוחלין לו:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [כ"ק נג.], ב) לעיל כב., ג) ישעיה ל כו, ד) [נכלים דף לב.], ה) חגיגה י., ו) ברכות ט., ז) לעיל פ. ד"ה ור' יוסי.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו' אדם אחד שנדר כל"ל ותימה מהם נמתק ד): (ב) ד"ה דכתיב וכו' והאי והפרה הכי משמע אימתי: (ג) ד"ה ולא אמרת וכו' נרשאל הס"ל ואח"כ מ"ס ומי ידע וכו' כלומר מאי נשאל על הראשון דקאמר אמתא הכי משמע או על הכם: (ד) ד"ה ולא אמרת נשאל וכו' ולרבנן על נזירותו מצי שאל בריש כל"ל והל"ל:

גליון הש"ם

גמ' מאן חכים. כעין זה חולין דף קיב ע"א:

תורה אור השלם

א) וְהִפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלִַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: [ישעיה כד, כג]

ב) מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִּים וְלֹא תַעֲשֶׂנָה יָדֵיהֶם תּוּשִׁיָּה: [איוב ה, יב]

ג) אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אֶסֶר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: [במדבר ל, ג]

ליקוטי רש"י

טינא. טיט לח וכלול [פסחים מז:].

פירוש הרא"ש

ושרקיה טינא. כי הסמיט בגדיו לפי שנסתר בהנאת הטלה וטח אותו בטיט. ואיתיה לקמיה דרב חסדא שיחול לו נדרו: מאן חכים למעבד כי הא מי"תא. שהעשה ליפא אשה כדי שיסתר ויחזיר לו, דקסבר דרבנן ורבי נתן פליגי נמי בשאלה ובסבר רב אחא דרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה וכו' אין חכם מתיר כלום אא"כ חל הנדר. סימן דבעלמא הוא ולרבי נתן אין חכם מתיר אלא אם כן חל הנדר ולא אמר מי יפר אלא אם כן חל הנדר ולא אמר מי יפר אלא אם כן חל הנדר. ומ"ג בעלמא דרבי נתן משום דכתיב [במדבר ל, ט] והסר אם נדרה אשר עליה ואם אמר אל אישה ביום שמעו אם לא יקים איש אשתו ולא הפר אותם ונסלח לה ה' כל אשר נדרה ואשר אסר נפשה בה אם לא יקים אישה ואם הפר אותם אחר שמעו ונשא עונה: שנאמר לא יחל דברו. ומתוך כך היוקא מפוי יעשה אחר שחל הנדר וכא לידי עשייה לא אתריכ הוא אינו מוחל אבל אחרים (כו') [מוחלים לו]: ולמי שאשאל עליו. החכם שיתיר לי נדרי אהיה מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנאת פלוני ולא נאסר בהנאת החכם ושאל עליו ומשמע אבל קודם שנשאל לראשון לא מהניא שאלה על נדר החכם: אי ידע הי קמא והי בתרא. מי יוכל לידע מלשון הבריתא אם פלוני ראשון אם החכם ראשון, אנא אמר לשמועינן דאחר הבריתא לריך ושאל על אחר מהן שילה ויהיה ראשון ואחר כך ישאל על השני. וס"ס דאמלי למידתי דרבי נתן היא כדאמרי בסמוך: נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו. וע"כ דוקא קאמר על נדרו תחלה משום דאי אפשר לו לשאל על הנזירות עד שיחול:

עין משפט נר מצוה

מד א ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' יד ופי"ב מהל' נדרים הל"ב סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכח סעי' ד: מה ג ד מיי' פ"ו מהל' שבועות שם סמג לאוין רמא טוש"ע יו"ד סי' רכט סעי' ט:

הגהות וציונים

א) בהגי"ש נוסף הא מני: ב) צ"ל מתיר (דפו"י): ג) צ"ל והוא כמו והפרה דמשמע (רב"א): ד) צ"ל במה. יעב"ץ (גליון): ה) תיבת "בנוי" ליתא (הגי"ש): ו) כאן צ"ל ד"ה ומי ידע הי קמא והי בתרא. והאי נשאל דקאמר. כצ"ל (הגי"ש) ז) צ"ל משמע (הגי"ש): ח) כאן הס"ד ומה"ד הא מני ר' נתן. ובדין (הגי"ש): ט) צ"ל שאשאל (כת"י) י) צ"ל דאית ליה (כת"י): כ) בהגי"ש נוסף והפשיט לו כל בגדיו לפי שנאסר בכל הנאת השו"ם והיינו דאמר ושרקיה בטינא: ל) והפרה כמו והפרה, יפר כשחל בניינה כצ"ל (באה"מ): מ) מסברא דאין הפרה אלא במקום האיסור והיינו שכבר חל האיסור כצ"ל (הגי"ש): נ) תיבות "סתמא האר" נראה מיותר. [בד"ז הגי' בסתם מאי טעמא]. ובהגי"ש מוחק מ"ואע"ג" עד סה"ד: ס) בהגי"ש נוסף מי יוכל לברר הברייתא הי קאסרה דנשאל עליו תחלה: ע) בהגי"ש נוסף ואפשר שיפר קודם שיחול: פ) נדצ"ל על נדרו: צ) צ"ל אבל לרבנן (גליון, הגי"ש): ק) בהגי"ש נוסף והתחלת איסור הנדר קרי מעשה ודייק מדכתיב ככל היוצא מפיו יעשה להבא מכלל דאכתי לא הוי ביה מעשה: ר) בהגי"ש הגיה אדם אחר שנדר: ש) צ"ל איסור אחר שיחול (הגי"ש):

תוספות

ושרקיה טינא. [ה] פי' טמו בטיט שלא יכנס מן העולם. ס"ע יש לפרש שרקו כדי שלא יכירהו רב חסדא שהיה מתביש על מה שלא קיים נדרו: מאן חכים כו'. שלא היה רולה להסיר עד שהשאל וחל הנדר: הי"נ [פליגי] בשאלה. (דקסבר) [וקסבר] הלכה כרבי נתן: דכתיב והפרה הלבנה. פירש ה"ר אליעזר לא ידעתי לפרש סיכי מעמא ליה מהכא. ונראה לדמיתנא בעלמא נקטיה הש"ס והפרה [ו] בגיינה בגין האיסור (נדרים הוא) [כדאמר] [לעיל כב.] כלומר בנה בחמה, ומיתנא בעלמא ובעמא מסברא [ז] מקום שאין איסורא. לשון הר"ר אליעזר. ולית פפרים דגרסי ובעמיה דרבי נתן משום דמיתנא ובעמא מסברא [ז] מקום שאין איסורא. לשון הר"ר אליעזר. ובעמא דרבנן משום דכתיב מפר מחשבות ערומים, משמע מחשבה קודם שיחול אפילו אפילו יפר. וגם זה אמר הר"ר אליעזר אליבא דלית אלא קיימא בעלמא משמע מחשבה קודם שיחול יפר. ומכי נמי מלינו פרק הדר [שיחוט דף עב.] ודיעלל בחדש מלבא, [ופי' ר"ת] דלא מייתי אלא קיימא בעלמא לומר דרבי יהודה בן בבא מחיר בעבדים ואע"ג דאיכו קמאה הלי [ז] בעמא דר' יהודה בן בבא: קונם שאני נהנה לפלוני ולמי שאשאל לחכם עליו. גם לחכם שנשאל עליו אינה מלוי: נשאל על הראשון. אפילו הנאתו עליו ואחר כך נשאל [על הנזיר]. ס"ד [דאמר] דיוקא לומר על החכם [שנשאל] שני לאיסור: אי בעי אחא מיתשיל. [ח] דילמא נשאל על הראשון תחילה: [ומי ידעינן] הי קמא והי בתרא. [ט] דילמא נשאל על הראשון נשאל על נדרו. אבבר חל, ואינו נשאל על מזירותו שהרי עדיין לא חל עד שישאל על מזירותו [ד] והיכה מלאתו אלינו: הא מני רבי נתן היא. אבל רבא [ד] יכול להיות דכי היכי דבהפרה מיפר אע"פ שלא חל: אבל בשאלה דברי הכל פותר מיד. אע"פ שלא חל: דכתיב לא יחל דברו למימרא דלא הוי בשעשה. [ד] כלומר מתיר מיד אע"פ שאין שם עדיין אלא דבר [אם"ס] אמר: הוא לא יחל אבל אחרים מוחלין לו:

למימרא דלא הוה ביה מעשה מיתיבי קונם שאיני נהנה לפלוני ולמי שנשאל[א] עליו נשאל על הראשון ואח"כ נשאל על השני אמאי אי בעי על האי ניתשיל ברישא ואי בעי על האי ניתשיל ברישא מי (א) יודע הי ראשון והי שני מיתיבי קונם שאיני נהנה[ב] והריני נזיר לכשאשאל עליו נשאל על נדרו ואח"כ נשאל על נזרו ואמאי אי בעי על נדרו ניתשיל ברישא ואי בעי על נזרו ניתשיל ברישא תיובתא: **מתני'** [א] בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך שמים ביני לבינך[ג] ונטולה אני מן היהודים חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה א האומרת טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה ב השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה [ג] ג ונטולה אני מן היהודים יפר (ב) לחלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים: **גמ'** איבעיא להו אמרה לבעלה טמאה אני מהו שתאכל בתרומה [ה] רב ששת אמר [ד] אוכלת שלא תוציא לעז על בניה רבא אמר ד אינה אוכלת אפשר דאכלה חולין אמר רבא ומודה רב ששת שאם נתארמלה[ה] שאינה אוכלת מידי הוא טעמא אלא משום (ג) תוציא לעז על בניה נתארמלה ונתגרשה[ו] אמרי השתא דאיתניסא אמר רב פפא [ז] בדיק לן רבא אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה או אין לה כתובה כיון דאונס לגבי כהן כרצון לגבי ישראל דמי אין לה כתובה או דילמא מצי אמרה ליה אנא הא חזינא וגברא

רש"י

למימרא דלא הוה מעשה. כלומר דלא הוה צריך למיעבד האי דעבד רב אחא בר רב הונא (ד) מההוא גברא דאתייה לקמיה דרב חסדא: מי קא ידעת הי הראשון. דילמא האי דקאמר דנשאל על הראשון על ההוא דלא חל הנדר אף[ח] נשאל עליו קאמר: [נשאל על נדרו וכו']. ואי אמרת דנשאל לחכם לדברי הכל אע"ג דלא חל הנדר הא מני דלא כרבי נתן ודלא כחכמים: מתני' יוצאות. בעל כרחו של בעל: טמאה אני לך. בא עלי אדם אחד וטימאני לך. ובאונס קאמר באשת כהן דבאונס נמי אסורה לו ולהכי נוטלת כתובתה דלא פשעה דאי באשת ישראל אינה יוצאה דאנוסה מותרת לו כדנפקא לן (כתובות דף נא:) מוהיא לא נתפשה דאי ברצון קמיירי אפי' לישראל אסורה ואין לה כתובה דהא פשעה ובגמרא מפרש לה הכי: השמים ביני לבינך. שאינו מזריע[ט] לדבר זה אינו גלוי לבריות אלא לשמים: יעשו דרך בקשה. יבקשו הימנו שיפטרנה בגט כראוי ואין מכריחין אותו: גמ' מהו שתאכל בתרומה. כיון דלא מפקינא לה מיניה כל כמה דלא אתו סהדי דאמרי נאנסה (ה): דאפשר דאכלה חולין. דהואיל דאפשר בתקנתא לא ספינא לה תרומה: שלא תוציא לעז על בניה. דאי אמרת לא תאכל בתרומה אתו למימר דבניה פסולין מן הכהונה דהרי בני אנוסה נינהו שהרי נפסלה מן התרומה מחמת אונס: ומודה רב ששת דאי נתארמלה או נתגרשה. דהשתא ליכא לעז דמימר אמרי השתא לאחר גירושין הוא דאיתניסא: אשת כהן שנאנסה. בעדים כו'[י] מתני' לא מיתוקמא אלא באשת כהן שנאנסה ובין למשנה ראשונה ובין למשנה אחרונה יש לה כתובה: גירשתני

ר"ן

ולכתחילה עלה דההיא[י] בס"ד ולענין שאלה קיימא לן כרב פפי דאמר מחלוקת בהפרה אבל בשאלה דברי הכל אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר והכי פסקי רבוותא זכרונם לברכה כוותיה לחומרא. ואיכא מ"ד דאפי' הכי האומר קונם עלי דבר פלוני לאחר שלשים יום חל הנדר מיקרי וחכם מתיר דלא פליגי ר' נתן ורבנן אלא בתולה נדרו בדבר שאפשר שלא יחול הנדר לעולם אבל תולה נדרו בימים כיון שסוף איסורו לחול אע"פ שלא חל עדיין חכם מתיר. ואיכא מ"ד דאפילו בכה"ג כיון שמכל מקום עדיין אינו נאסר אין חכם מתיר וסברא קמא תריצא לי טפי: **מתני'** בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה. מוקמינן לה בגמרא באשת כהן דאי באשת ישראל אי ברצון מי אית לה כתובה ואי באונס אמאי יוצאה דהא לא מתסרא על בעלה אלא לאו באשת כהן באונס דנהי דאסירא ליה אית לה כתובה דמצית למימר ליה אנא הא קאימנא וגברא הוא דנסתחפה שדהו שקדושת כהונתו גרמה לו שתהא אסורה לו דהא אונס בישראל מותרת שרי הילכך מזלו גרם ומשום הכי יש לה כתובה: השמים ביני לבינך. מוכח בגמ' דהכי קאמרה ליה שאין שכבת זרעו יורה כחץ בשעת תשמיש [ב] ואינו ראוי להוליד. ומתוקמא בבאה מחמת טענה דאמרה בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה הא לאו הכי אין בדבריה כלום דאמרי' לה זילי לא מפקדת כדאמרי' בפ' אע"פ (כתובות סד. ויבמות סה:). ואע"ג דאמרינן בהגדה[ל] שאמרה לו שרה אמנו לאברהם השמים ביני לבינך שנאמר[מ] ישפוט השם ביני ובינך דלמא[נ] היינו שהוא מרוחק ממנה לגמרי כגון שרה שהיתה טוענת על אברהם שריחקה מחמת הגר ובירושלמי נמי הכי משמע דאמרינן כמה דשמים רחיקתא מן ארעא כך הסיה אתתא רחיקתא מבעלה אפשר דלשון השמים ביני לבינך כולל הכל אבל הכא מוכח בגמ' שפירושו שאינו יורה כחץ וכי קאמרה ליה השמים ביני לבינך הכי קאמרה אלהים עד ביני ובינך דקושטא קאמינא שדבר זה אין יודע בו אלא השם: נטולה אני מן היהודים. שאסרה על עצמה הנאת תשמיש כל היהודים וכיון דמוכחא[ס] מילתא דתשמיש קשה לה וכאנוסה דמיא ומשום הכי כופין אותו להוציא וליתן כתובה: חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה. דשמא תלך למקום שאין מכירין בה ונגדרה ותנשא: תביא ראיה לדבריה. שנאנסה ובלאו הכי לא מתסרא אבעלה: יעשו דרך בקשה. מפורש בירושלמי יעשה סעודה ויפייס ועלה טובה קמ"ל: ואיבא למידק אמתני' כיון דמדינא דאמרה טמאה אני לך מיתסרא אבעלה כמשנה ראשונה משום שלא תהא נותנת עיניה באחר היאך התירוה וכי איסור שבה להיכן הלך [ע] יש מי שתירץ דאע"ג דמדינא אסירא שרו לה רבנן ומבטלי מילתא דאורייתא משום מגדר מילתא בקום עשה דנדר גדול גדרו בה שלא תתן עיניה באחר להפקיע עצמה מיד בעלה והרשות בידם לעשות כן כדאמרי' ביבמות (דף צ:) מגדר מילתא שאני והקשו על זה שאין ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה אלא בשב ואל תעשה[פ] אי נמי בקום עשה ולהוראת שעה בלבד[צ] כאליהו בהר הכרמל אבל לדורות לא. ולדידי לא קשיא לי דכי היכי דאמרי' בכמה דוכתי (גיטין לג. וש"נ) דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושי מיניה ה"נ הכא כל שאמרה לבעלה טמאה אני אפקעינהו רבנן לקדושי מעיקרא ונמצא שבשעה שנאנסה פנויה היתה ומש"ה שריא לבעלה ואוכלת נמי בתרומה כדאמרי' בגמ' אלא שלפי זה מצטרך לומר דכי אמרי' הכי דוקא באומרת טמאה אני לך שנאנסתי ולכשר נבעלתי אבל באומרת טמאה אני לך שנאנסתי מנתין או ממזור אינה מותרת לבעלה ואינו במשמע. ואחרים תרצו דמשנה ראשונה לא דינא קתני דמדינא ודאי אין האשה נאמנת לומר טמאה אני לך להפקיע עצמה מבעלה שהיא משועבדת לו אלא משום דהא מילתא דטמאה אני לך כסיפא לה תקינו במשנה ראשונה להאמינה דאי לאו דקושטא קאמרה לא הות מזלזלה נפשה למימר הכי ומכי חזו רבנן בתראי דאיכא למיחש לשמא תהא נותנת עין באחר אוקמוה אדינא: גמ' מהו שתאכל בתרומה. דדילמא לבעלה הוא דלא מהימנא כדי שלא תתן עיניה באחר אבל בתרומה מהימנא: שלא להוציא לעז על בניה. דכיון דחזו דאסרינן לה למיכל בתרומה סברי דכי אמרה טמאה אני קושטא קאמרה ומוליאין לעז על בניה: אפשר דאכלה חולין. דמימר אמרי תרומה הוא דלית לה: השתא הוא דאתניסא. אחר שנתארמלה אתניסא ונבעלה לפסול לה ופסולה מן התרומה: גברא

תוספות

מיתיבי קונם כו'. כל הני דאייתי לעיל משום סיעתא מייתי הכא לתיובתא ודמי להו כדלעיל, וסוף דבר איתותב רב פפי כדמסיק. ונראה דהלכה כרב פפי דאמר (דבנדר) [דבשאלה] דברי הכל אין חכם מתיר עד שיחול הנדר אבל בהפרה נראה דמפר כרבנן דרבי נתן אע"פ שלא חל, וכן משמע [מהסוגיא] אם ארכן אם לא ארכן דמפר מיד קודם שיחול: בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך. ובגמרא מוקי לה באשת כהן ובאילת אונס דאילו באשת ישראל לא מתוקם דאי באונס שריא ואי ברצון לית לה כתובה: השמים ביני לבינך. כלומר לשמים גלוי דברים שביני לבינך שאין השכבת זרע יורה כחץ לאינו ראוי להוליד. [ו]בבאה מחמת (ה)טענה כדאמר סוף פרק הבא על יבמתו (דף סה:) דקאמרה בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה, דאל"כ אמרינן לה זילי לא מפקדת, וס"ל למשנה ראשונה דמהימנא [היא מדבר]: ונטולה אני מן היהודים. שאסרה הנאת תשמיש כל היהודים עליה אפילו מן בעלה וסבירא ליה למשנה ראשונה דבעל אינו יכול להפר ולכך יוצאה. ותימה כיון דאסרה עצמה על הבעל א"כ היא נתנה אצבע בין שיניה ולמה יש לה כתובה [ו]כדפרש"י פירש ביבמות [דף קיב.] דאנן סהדי דלא היתה עודרת כך אלא א"כ תשמיש קשה לה והויא כמו אנוסה: חזרו לומר אינה נאמנת. דחיישינן שמא נתנה עיניה באחר. וא"ת טמאה אני לך אמאי לא מהימנא הא שויתה נפשה חתיכה דאיסורא כדאמר בקידושין פרק האומר (דף סה.) קידשתני והוא אומר לא קידשתיך היא מותר בקרובותיו והיא אסורה בקרוביו, ותירץ הרב רבי אליעזר דלא מצינו שהיא אסורה לינשא לכהן דודאי הוא מוזהר עליה אבל היא אינה מוזהרת עליו הילכך גם לדבריה אינה אסורה בו. וקשה דקאמר פרק יש מותרות (דף פד:) כל היכא דאיהו מוזהר איהי מוזהרת, וע"ק דאמר בגמרא דאוכלת בתרומה שלא להוציא לעז על בניה ואמאי והא לגבי תרומה שויתה נפשה חתיכה דאיסורא. ונראה לי דכיון דיש לחוש שמא נתנה עיניה באחר יש כח ביד חכמים לעקור דבריה מכל וכל ובסברא גדולה כזאת. ומיהו נראה דאף למשנה אחרונה אם אומרת אשה טמאה אני לך ואמר הבעל שמאמינה דאסורה לו דאיהו שויא לנפשיה חתיכה (דאסורא) [ואסורה עליו] ואפילו תחזור בה האשה ותאמר באונס היה. ויש אומרים דמשמתינן ליה עד שיגרש [בהודאתו] שתאסר אשתו עליו ושובר על תרס תקנת רבינו גרשם. כלומר יבקשו ממנה שלא תאמר עוד כן משום דלא מהימנא. עוד פר"ת ביבמות יבקשו רחמים מאת המקום שיהא להם בנים ולא מהימנא. וא"ת והלא [ב]סוף פרק הבא על יבמתו [illegible]

פירוש הרא"ש

מתני' האומרת טמאה אני לך. באשת כהן מיירי דנאסרה לבעלה באונס ולא הפסידה כתובתה והאמינוה חכמים לאסור עצמה על בעלה וכיון דיוצאה בגט נוטלת כתובתה למספר כתובתה נלמוד לכשתנשא[ין] לאחר תטלי מה שכתוב ליכי [יבמות קח.]: נטולה אני מן היהודים. שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה. ואע"ג דאמרינן בפרק המדיר (דף עא.) היכא דנדרה איהי דיוצאה בלא כתובה דהיא נתנה אצבע בין שיניה רש"י פירש ביבמות (דף קיב.) כיון שאסרה הנאת תשמיש של כל ישראל עליה ודאי לא מטעה היא כי קשה תשמיש לה, וסברה משנה ראשונה דאפילו דברים שבינו לבינה לא הוי דאפשר שיגרשנה: השמים ביני לבינך. מפרש בגמרא דאינו יורה כחץ כלומר שהדברים דקמי שמיא גליא ואינו יכול לברר. ומיירי בבאה מחמת טענה דאמרה בעינן חוטרא לידא ומרא לקבורה דאי לאו הכי אמרי' לה זילי לא מפקדת אפריה ורביה [יבמות סה:]: חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר. נתקלקלו הדורות וחשו שהיא משקרת להפקיע עצמה מתחת בעלה: תביא ראיה לדבריה. ולא מהימני לה בלא ראיה: יעשו דרך בקשה. יבקשו ממנה שלא תדבר עוד בו. בירושלמי מפרש ויעשה סעודה ויפייס: יפר הלקו ותהא משמשתו. דהוי דברים שבינו לבינה ומפר לעצמו: מהו שתאכל בתרומה. למשנה אחרונה, מי דחשו חכמים שהיא משקרת ואינה נאמנת לאסור עצמה על בעלה, לגבי אסור דידה דאסורה בתרומה לפי דבריה נאמנת או לא: אפשר דאכלה חולין. ולא יגישו שמחמת איסור פורשת מתרומה:

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פכ"ד מהל' אישות הל' כג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' יג וסי' קטו סעי' ו וסי' קעח סעי' ט בהג"ה:
כז ב מיי' פט"ו שם הל' ט סמג שם טוש"ע אה"ע סי' עז סעי' ד:
כח ג מיי' פי"ג מהל' נדרים הל"ג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' סח:
כט ד מיי' פ"ח מהל' תרומות הלט"ו:

ליקוטי רש"י

האומרת טמאה אני לך. אשת כהן שאמרה לבעלה נאנסתי דאיתסרא עליה וכתובתה לא מיפסדא [המשך בדף צא.]

הגהות וציונים

א] שאשאל (כי"מ ור"ן): ב] בכתה"י נוסף לפלוני: ג] [עי' פירש"י דגרס נתארמלה או נתגרשה. וכ"א בתוס' ד"ה שאם. ועי' בר"ן בסמוך ד"ה השתא] (גליון): ד] עי' יעב"ץ: ה] צ"ל ואף (הגרי"ש): ו] צ"ל מזריע כחץ (הגרי"ש): ז] צ"ל כולה (גליון): ח] צ"ל דאלמא (כתה"י): ט] בכת"י וכיון שכן מוכחא: י] צ"ל דבר (הגרי"ש): כ] בהגרי"ש נוסף ואיהו לא קים ליה והכא אמרי' דאינה נאמנת: ל] בהגרי"ש נוסף ובעל אומר לגרשה בעל כרחה. ועי' תוס' יבמות שם ד"ה שבינו שדחו תי' זה: מ] צ"ל דאמרה מסיבו דילה (באה"מ): נ] תיבת "שאני" נמחק, וצ"ל או בשהתה עמו עשר שנים (הגרי"ש): ס] בהגרי"ש נוסף עד שלא תנשא לאחר כדכתיב בין איש לאשתו כדאיתא ריש פירקין: ע] צ"ל דאתכל (הגרי"ש): פ] בהגרי"ש נוסף או שמא אינה נאמנת דחיישינן שמא נתנה עיניה באחר ולא מהימנא:

מסורת הש"ס עם הוספות

א) יבמות קיב, ב) עי' תוס' יבמות סה. ד"ה שבינו, ושם קיב. ד"ה השמים, ותוס' ב"ב ה סוף ע"ב, ג) [לעיל פא: פד.], ד) [עיין תוספות סוטה ו. ד"ה האומרת], ה) [עירובין נא. וש"נ], ו) לעיל פ. ד"ה ור' יוסי, ז) תוספתא סוטה פ"ה ה"ז, ח) בראשית טז ה, ט) [ועי' תוס' יבמות כה. סד"ה אמר רבין], י) יבמות צ., כ) שם ע"ב, ל) ד"ה שבינו, מ) לעיל פב ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' מי קא ידע הי ראשון: (ב) שם במשנה יפר חלקו: (ג) שם משום שלא תוציא לעז: (ד) רש"י ד"ה למימרא וכו' בההוא גברא: (ה) ד"ה מהו שתאכל וכו' נאנסה הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה שלא תוציא ואח"כ ד"ה דאפשר ואח"כ ד"ה ומודה רב ששת:

גליון הש"ס

גמ' רב ששת אומר אוכלת. עיין סוטה דף ו תד"ה האומרת: בהר"ן ד"ה השמים ביני לבינך וכו' ואינו ראוי להוליד. עיין נדה דף מג ע"א תד"ה כראוי להזריע: